

רות.

R U T H.

9. Niechaj pozwoli wam Wiekuisty znaleźć pokój, każda w domu męża swojego! Poczem ucałowała je. One jednak zaczęły głośno płakać.

10. I rzekły do niej: Chcemy raczej wrócić z tobą do ludu twojego!

11. Ale Naemi odpowiedziała: wróćcież, córki moje! Na-cóż wam pójść zemną? Alboż ukrywam jeszcze synów w lo-nie mojem, którzyby mężami waszemi być mogli?

12. Wróćcież, córki moje, idźcie! Jużem za stara, abym za męż wyszła. Ale chochym też mniemała: Jeszcze mam nadzieję, i chochym tej nocy jeszcze do męża należała, i rze-czywiście zrodziła synów —

13. Czyżbyście czekać miały aż ci podrosną? Czyżbyście dla nich się zamknęły, a za męż nie wychodziły? Nie, córki moje! Bo mi za was gorzko bardzo: bo przypadła na mnie ręka Wiekuistego.

14. Wtedy zaczęły na nowo głośno płakać; poczem uca-łowała Orpa świekrę swoją, Ruth jednak przygłęła do niej.

15. Ta zaś rzekła: Oto wróciła bratowa twoja do ludu i do bogów swoich, wróć i ty za bratową swoją.

16. Ale Ruth odparła: Nie nalegaj na mnie, abym cię opuściła i powróciła, a nie szła za tobą! Albowiem dokąd-kolwiek pójdiesz, tam i ja pójdę, a gdziekolwiek pozostaniesz tam i ja pozostanę. Lud twój jest moim ludem, a Bóg twój moim Bogiem:

17. Gdzie ty umrzesz tam i ja umrę i tam pochowaną będę: Tak niechaj uczyni mi Wiekuisty i tak niechaj nadał uczyni — tycheż śmierć rozłączy mnie z tobą!

18. Widząc tedy, że upiera się iść z nią, przestała już ją namawiać.

19. I tak szły obie dalej, aż zaszyły do Bethlehem. Gdy

17. Wedle starożytnych wyobrażeń musi to być razem żyło i razem w grobie spocząć, a odnosi się to nie tylko do jednostek lecz i do spo-łeczeństw, por. Kasch. 82, 17—32. *Tak niechaj uczyni* zwykła formu-łka przysięgi, por. 1 Sam. 3, 17; 14, 44; 20, 13.

18. Widząc tedy Naemi — אל מל namawiać.

19. W małej miejscinie gdzie się wszyscy znają, sprawia niespodzie-

לשתי כלותיה לבנה שבנה אשה לבית אמה עשיה ותנה
 9 עמכם חסד כאשר עשיתם עמי המותים ועמדי: והן יודעה
 לכם ומצאן מנוחה אשה בית אשה ותשכן להן ותשאנה
 10 קולן ותבקיענה: ותאמרנה לה כראתך שוב לעמך:
 11 ותאמר עמי שהיה בני למה תלכנה עמי העדלתי
 12 בכם קמתי והיו לכם לאששים: שבנה בתי לכן בי
 וקמתי קמות לאיש בי אפרתי ישירי הלכתי גם התיתי
 13 הלילה לאיש וגם ילדתי ביום: הנהו! ותשבענה עד
 אשר יגדלו והנהו חשונה בלילי היות לאיש אל בלתי
 14 קרימתי מאד מכם כראתה בי ידועה: ותענה קולן
 15 ותבקיענה עד ותשכן ערפה לחמותה ויהי ותבקיענה:
 16 ותאמר הנה עשה ובמסד אל עשה ואל אלתיה שוב
 17 אמרי ובמסד: ותאמר רוח אל תפגעני שוב לעמך
 18 עמי ואלתוך אדתי: כאשר תמותי אמות ושם אקבור
 כול עשתי ויהי לי וכה יתנה בי המות יפרד ביצ ובגד:
 19 ותרא כראתאמצת דא ללכת אחתי ונתחבל בדבר אליה:
 ותלכנה שתיכם ערבואנה בית לתם ויהי בבאה בית

v. 8. י. י. קיי v. 10. ככל v. 14. ח. ח. א.

9. Abyście znowu szczęśliwie zamały wyszły. Ucałowała je na po-żegnanie, por. 1 Król. 19, 20.

10. W znaczeniu „raczej”, por. Fen. 38, 35, 1 Sam. 8, 7.

11. Synowie którzyby jeszcze na świat wydała mieli by obojętek poślubienia ich, nie wakatę przepisu, Deut. 25, 5, który tylko do współ-cześnie żyjących braci z strony ojca się odnosi, lecz jedynie dla zado-tycznienia powaszechnie przyjętemu zwyczajowi, por. Ebershæzer 157, 1.

13. Gorzko mi żem synów a wy mężów straciliście za, z powodu was — inni, bo mi bardziej gorzko niż wam, nie możecie przeto pocie-chy i lepszego losu przy mnie się spodziewać *לכן אמרתי* jak często *מורשת פיל*.

14. Ucałowała jak wyżej na pożegnanie.

15. Z wyrazem *נחב* wnioskuje Ebershæzer, że Ruth i Orpa wychodzą za męż jako prozelitki wierząc *יר*, przyjęły.

2. Ołóż Boaz, którego dziewczę się trzymałaś, jest wszak powinowatym naszym; przewiewa on właśnie dzisiejszej nocy tok jęczmienia swego.

3. Umyj się tedy i namaść, i włóż najpiękniejsze szaty na siebie, a zajdź na tok; ale nie daj się owemu męzowi poznać, póki jeść i pić nie przestanie.

4. Następnie znáš, gdy na spoczynek się uda, zamiarkujesz sobie miejsce, gdzie się położyć, i pójdziesz i odkryjesz miejsce u stóp jego i położysz się; powie ci on wtedy co czynić należy.

5. I rzekła do niej: Cokolwiek mi kazesz, uczynię.

6. Poczem zesłała na tok, i uczyniła ściśle tak, jak kazała jej świekra jej.

7. Gdy tedy zjadłszy i wypiwszy, Boaz dobrej był myśli i poszedł, aby za brogiem się położyć, poszła i ona pocichu a odkrywszy miejsce u stóp jego, położyła się.

8. Ale o północy uląkł się ów mąż, a gdy się wychylił — okazało się, że kobieta leży u stóp jego.

9. I zawoła: Któżś ty? I odpowiedziała: Jam Ruth, służebnica twoja; rozpozstrzy skrzydło twoje nad służebnicą twoją, ponieważ służy ci prawo odkupu.

10. I rzekł: Błogosławionaś ty od Wiekuistego, córko moja! Tę ostatnią miłość stwierdziłaś piękniej niż poprzednią, nie ubiegając się za młodzieńcami, bądź biednymi bądź bogatymi.

11. Przeto teraz, córko moja, nie obawiaj się: wszystko cokolwiek mi powiesz uczynię dla ciebie: wie bowiem cały zbór ludu mojego, żeś kobietą dzielną.

12. Ale jakkolwiek prawdą jest, żeś powinowaty krwi, to istnieje jednak powinowaty bliższy odemnie.

9. Przyjm mnie jako małżonkę pod opiekę twoją, na tobie bowiem ciąży ten obowiązek.

10. Boaz pochwała jej postępek, stwierdziła ona nim bardziej jeszcze otwierając ją uczucia dla rodziny, do której weszła, por. 2, 11.

11. Nie wstydź się, córko moja, nie wstydź się, którzy w bramie mieszkają, lecz cały zbór, wszyscy którzy się tam zbiodzą i do rozpraw sądowych zasiadają, por. Ps. 69, 13.

12. Jako człowiek uczciwy i sumienny chce Boaz w zupełnym być porządku.

אֲשֶׁר יִשְׁבֶּה לָךְ: וְשָׂמָּה יִלָּא בֶשֶׁן מִשְׁעָמֹהוּ אֲשֶׁר הָיְתָה אֵתֶּךָ
 גִּזְרֹתָיו הַנְּהַדְרֹהוּ וְהָא אֲתִיבֶנָּה הַשְּׂעִרִים הַיְהוּלֵהָ:
 וְהִשְׁמִיתָ וְנִסְכְּתָה וְשָׂמָת שְׂמֹלְתְךָ עֲלֵיךָ וְהָדַרְתִּי הַלָּה אֵלַי
 הַחֲדָע לֹאֵשׁ עַד בִּלְתֵּי לֹאֲכֹל וְלִשְׁתּוֹת: וְיָדַע בְּשִׁבְבוֹ
 הַדָּעָה אֲתִדְמָקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁבֶּה שְׂמֹמָת וְלֵילָה מִרְגְּלֵיךָ
 וְשִׁבְבְתִי וְהָיָה יָגֵד לְךָ אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂי: וְהֵאמַר אֵלַיִךְ
 כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמַרְנִי: וְהִנֵּה הַלָּה וְנִשְׁעָה כֹּלֵךְ
 אֲשֶׁר צִוִּיתָה מִבֹּתֶךָ: וְיֹאכַל בֶּשֶׂן וְיִשְׁתֵּה יַיִטֵּב לָהּ וְיִבֵּא
 לְשִׁבְבֵהּ בְּהֵאֵה הַעֲרֵם מִדֹּתָהּ בִּלְתֵּי וְהִלַּל מִרְגְּלֵיךָ וְתִשְׁקָבֵהּ:
 וְהָיָה בְּהֵאֵה הַלֵּיָהּ וְהִנֵּה הָאֵשׁ וְהִלַּתָּ וְהָיְתָה אֲשֶׁה
 שִׁבְבַת מִרְגְּלֵיךָ: וְהֵאמַר מִרְגְּלֵיךָ אֵלַי רֹחַ אֲתִלֶּךָ
 וּפְרִשְׁתִּי כִּנְפֵי עַל־אֲמָתֶךָ בִּי וְנָלֵךְ אִתָּה: וְהֵאמַר מִרְגְּלֵךָ
 אֵת הַדָּעָה בְּמִי הִטְבַּת מִסֵּדֶךָ הָאֲרוֹן מִיִּרְאָשׁוֹן
 לְבָלְתִי לְבַת אֲבוֹתַי הַבְּבוּרִים אִם־יִבֵּד וְאִם־עָשָׂר: וְשָׂמָה
 בְּמִי אֵל־תִּדְרֹא כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמַרְנִי אֲעָשֶׂה לָּךְ בִּי וְלֹעֵךְ־כֹּל
 יִשְׁעֵה עִמִּי בִּי אֲשֶׁת צִוִּי לָךְ: וְשָׂמָה כִּי אֲקָמֶם בִּי אִם־נָלֵךְ

3. וירדת ק"ו 4. v. 4. וירדת ק"ו 5. v. 5. וירדת ק"ו 6. v. 6. וירדת ק"ו 7. v. 7. וירדת ק"ו 8. v. 8. וירדת ק"ו 9. v. 9. וירדת ק"ו 10. v. 10. וירדת ק"ו 11. v. 11. וירדת ק"ו 12. v. 12. וירדת ק"ו 13. v. 13. וירדת ק"ו 14. v. 14. וירדת ק"ו 15. v. 15. וירדת ק"ו 16. v. 16. וירדת ק"ו 17. v. 17. וירדת ק"ו 18. v. 18. וירדת ק"ו 19. v. 19. וירדת ק"ו 20. v. 20. וירדת ק"ו 21. v. 21. וירדת ק"ו 22. v. 22. וירדת ק"ו 23. v. 23. וירדת ק"ו 24. v. 24. וירדת ק"ו 25. v. 25. וירדת ק"ו 26. v. 26. וירדת ק"ו 27. v. 27. וירדת ק"ו 28. v. 28. וירדת ק"ו 29. v. 29. וירדת ק"ו 30. v. 30. וירדת ק"ו 31. v. 31. וירדת ק"ו 32. v. 32. וירדת ק"ו 33. v. 33. וירדת ק"ו 34. v. 34. וירדת ק"ו 35. v. 35. וירדת ק"ו 36. v. 36. וירדת ק"ו 37. v. 37. וירדת ק"ו 38. v. 38. וירדת ק"ו 39. v. 39. וירדת ק"ו 40. v. 40. וירדת ק"ו 41. v. 41. וירדת ק"ו 42. v. 42. וירדת ק"ו 43. v. 43. וירדת ק"ו 44. v. 44. וירדת ק"ו 45. v. 45. וירדת ק"ו 46. v. 46. וירדת ק"ו 47. v. 47. וירדת ק"ו 48. v. 48. וירדת ק"ו 49. v. 49. וירדת ק"ו 50. v. 50. וירדת ק"ו 51. v. 51. וירדת ק"ו 52. v. 52. וירדת ק"ו 53. v. 53. וירדת ק"ו 54. v. 54. וירדת ק"ו 55. v. 55. וירדת ק"ו 56. v. 56. וירדת ק"ו 57. v. 57. וירדת ק"ו 58. v. 58. וירדת ק"ו 59. v. 59. וירדת ק"ו 60. v. 60. וירדת ק"ו 61. v. 61. וירדת ק"ו 62. v. 62. וירדת ק"ו 63. v. 63. וירדת ק"ו 64. v. 64. וירדת ק"ו 65. v. 65. וירדת ק"ו 66. v. 66. וירדת ק"ו 67. v. 67. וירדת ק"ו 68. v. 68. וירדת ק"ו 69. v. 69. וירדת ק"ו 70. v. 70. וירדת ק"ו 71. v. 71. וירדת ק"ו 72. v. 72. וירדת ק"ו 73. v. 73. וירדת ק"ו 74. v. 74. וירדת ק"ו 75. v. 75. וירדת ק"ו 76. v. 76. וירדת ק"ו 77. v. 77. וירדת ק"ו 78. v. 78. וירדת ק"ו 79. v. 79. וירדת ק"ו 80. v. 80. וירדת ק"ו 81. v. 81. וירדת ק"ו 82. v. 82. וירדת ק"ו 83. v. 83. וירדת ק"ו 84. v. 84. וירדת ק"ו 85. v. 85. וירדת ק"ו 86. v. 86. וירדת ק"ו 87. v. 87. וירדת ק"ו 88. v. 88. וירדת ק"ו 89. v. 89. וירדת ק"ו 90. v. 90. וירדת ק"ו 91. v. 91. וירדת ק"ו 92. v. 92. וירדת ק"ו 93. v. 93. וירדת ק"ו 94. v. 94. וירדת ק"ו 95. v. 95. וירדת ק"ו 96. v. 96. וירדת ק"ו 97. v. 97. וירדת ק"ו 98. v. 98. וירדת ק"ו 99. v. 99. וירדת ק"ו 100. v. 100. וירדת ק"ו 101. v. 101. וירדת ק"ו 102. v. 102. וירדת ק"ו 103. v. 103. וירדת ק"ו 104. v. 104. וירדת ק"ו 105. v. 105. וירדת ק"ו 106. v. 106. וירדת ק"ו 107. v. 107. וירדת ק"ו 108. v. 108. וירדת ק"ו 109. v. 109. וירדת ק"ו 110. v. 110. וירדת ק"ו 111. v. 111. וירדת ק"ו 112. v. 112. וירדת ק"ו 113. v. 113. וירדת ק"ו 114. v. 114. וירדת ק"ו 115. v. 115. וירדת ק"ו 116. v. 116. וירדת ק"ו 117. v. 117. וירדת ק"ו 118. v. 118. וירדת ק"ו 119. v. 119. וירדת ק"ו 120. v. 120. וירדת ק"ו 121. v. 121. וירדת ק"ו 122. v. 122. וירדת ק"ו 123. v. 123. וירדת ק"ו 124. v. 124. וירדת ק"ו 125. v. 125. וירדת ק"ו 126. v. 126. וירדת ק"ו 127. v. 127. וירדת ק"ו 128. v. 128. וירדת ק"ו 129. v. 129. וירדת ק"ו 130. v. 130. וירדת ק"ו 131. v. 131. וירדת ק"ו 132. v. 132. וירדת ק"ו 133. v. 133. וירדת ק"ו 134. v. 134. וירדת ק"ו 135. v. 135. וירדת ק"ו 136. v. 136. וירדת ק"ו 137. v. 137. וירדת ק"ו 138. v. 138. וירדת ק"ו 139. v. 139. וירדת ק"ו 140. v. 140. וירדת ק"ו 141. v. 141. וירדת ק"ו 142. v. 142. וירדת ק"ו 143. v. 143. וירדת ק"ו 144. v. 144. וירדת ק"ו 145. v. 145. וירדת ק"ו 146. v. 146. וירדת ק"ו 147. v. 147. וירדת ק"ו 148. v. 148. וירדת ק"ו 149. v. 149. וירדת ק"ו 150. v. 150. וירדת ק"ו 151. v. 151. וירדת ק"ו 152. v. 152. וירדת ק"ו 153. v. 153. וירדת ק"ו 154. v. 154. וירדת ק"ו 155. v. 155. וירדת ק"ו 156. v. 156. וירדת ק"ו 157. v. 157. וירדת ק"ו 158. v. 158. וירדת ק"ו 159. v. 159. וירדת ק"ו 160. v. 160. וירדת ק"ו 161. v. 161. וירדת ק"ו 162. v. 162. וירדת ק"ו 163. v. 163. וירדת ק"ו 164. v. 164. וירדת ק"ו 165. v. 165. וירדת ק"ו 166. v. 166. וירדת ק"ו 167. v. 167. וירדת ק"ו 168. v. 168. וירדת ק"ו 169. v. 169. וירדת ק"ו 170. v. 170. וירדת ק"ו 171. v. 171. וירדת ק"ו 172. v. 172. וירדת ק"ו 173. v. 173. וירדת ק"ו 174. v. 174. וירדת ק"ו 175. v. 175. וירדת ק"ו 176. v. 176. וירדת ק"ו 177. v. 177. וירדת ק"ו 178. v. 178. וירדת ק"ו 179. v. 179. וירדת ק"ו 180. v. 180. וירדת ק"ו 181. v. 181. וירדת ק"ו 182. v. 182. וירדת ק"ו 183. v. 183. וירדת ק"ו 184. v. 184. וירדת ק"ו 185. v. 185. וירדת ק"ו 186. v. 186. וירדת ק"ו 187. v. 187. וירדת ק"ו 188. v. 188. וירדת ק"ו 189. v. 189. וירדת ק"ו 190. v. 190. וירדת ק"ו 191. v. 191. וירדת ק"ו 192. v. 192. וירדת ק"ו 193. v. 193. וירדת ק"ו 194. v. 194. וירדת ק"ו 195. v. 195. וירדת ק"ו 196. v. 196. וירדת ק"ו 197. v. 197. וירדת ק"ו 198. v. 198. וירדת ק"ו 199. v. 199. וירדת ק"ו 200. v. 200. וירדת ק"ו 201. v. 201. וירדת ק"ו 202. v. 202. וירדת ק"ו 203. v. 203. וירדת ק"ו 204. v. 204. וירדת ק"ו 205. v. 205. וירדת ק"ו 206. v. 206. וירדת ק"ו 207. v. 207. וירדת ק"ו 208. v. 208. וירדת ק"ו 209. v. 209. וירדת ק"ו 210. v. 210. וירדת ק"ו 211. v. 211. וירדת ק"ו 212. v. 212. וירדת ק"ו 213. v. 213. וירדת ק"ו 214. v. 214. וירדת ק"ו 215. v. 215. וירדת ק"ו 216. v. 216. וירדת ק"ו 217. v. 217. וירדת ק"ו 218. v. 218. וירדת ק"ו 219. v. 219. וירדת ק"ו 220. v. 220. וירדת ק"ו 221. v. 221. וירדת ק"ו 222. v. 222. וירדת ק"ו 223. v. 223. וירדת ק"ו 224. v. 224. וירדת ק"ו 225. v. 225. וירדת ק"ו 226. v. 226. וירדת ק"ו 227. v. 227. וירדת ק"ו 228. v. 228. וירדת ק"ו 229. v. 229. וירדת ק"ו 230. v. 230. וירדת ק"ו 231. v. 231. וירדת ק"ו 232. v. 232. וירדת ק"ו 233. v. 233. וירדת ק"ו 234. v. 234. וירדת ק"ו 235. v. 235. וירדת ק"ו 236. v. 236. וירדת ק"ו 237. v. 237. וירדת ק"ו 238. v. 238. וירדת ק"ו 239. v. 239. וירדת ק"ו 240. v. 240. וירדת ק"ו 241. v. 241. וירדת ק"ו 242. v. 242. וירדת ק"ו 243. v. 243. וירדת ק"ו 244. v. 244. וירדת ק"ו 245. v. 245. וירדת ק"ו 246. v. 246. וירדת ק"ו 247. v. 247. וירדת ק"ו 248. v. 248. וירדת ק"ו 249. v. 249. וירדת ק"ו 250. v. 250. וירדת ק"ו 251. v. 251. וירדת ק"ו 252. v. 252. וירדת ק"ו 253. v. 253. וירדת ק"ו 254. v. 254. וירדת ק"ו 255. v. 255. וירדת ק"ו 256. v. 256. וירדת ק"ו 257. v. 257. וירדת ק"ו 258. v. 258. וירדת ק"ו 259. v. 259. וירדת ק"ו 260. v. 260. וירדת ק"ו 261. v. 261. וירדת ק"ו 262. v. 262. וירדת ק"ו 263. v. 263. וירדת ק"ו 264. v. 264. וירדת ק"ו 265. v. 265. וירדת ק"ו 266. v. 266. וירדת ק"ו 267. v. 267. וירדת ק"ו 268. v. 268. וירדת ק"ו 269. v. 269. וירדת ק"ו 270. v. 270. וירדת ק"ו 271. v. 271. וירדת ק"ו 272. v. 272. וירדת ק"ו 273. v. 273. וירדת ק"ו 274. v. 274. וירדת ק"ו 275. v. 275. וירדת ק"ו 276. v. 276. וירדת ק"ו 277. v. 277. וירדת ק"ו 278. v. 278. וירדת ק"ו 279. v. 279. וירדת ק"ו 280. v. 280. וירדת ק"ו 281. v. 281. וירדת ק"ו 282. v. 282. וירדת ק"ו 283. v. 283. וירדת ק"ו 284. v. 284. וירדת ק"ו 285. v. 285. וירדת ק"ו 286. v. 286. וירדת ק"ו 287. v. 287. וירדת ק"ו 288. v. 288. וירדת ק"ו 289. v. 289. וירדת ק"ו 290. v. 290. וירדת ק"ו 291. v. 291. וירדת ק"ו 292. v. 292. וירדת ק"ו 293. v. 293. וירדת ק"ו 294. v. 294. וירדת ק"ו 295. v. 295. וירדת ק"ו 296. v. 296. וירדת ק"ו 297. v. 297. וירדת ק"ו 298. v. 298. וירדת ק"ו 299. v. 299. וירדת ק"ו 300. v. 300. וירדת ק"ו 301. v. 301. וירדת ק"ו 302. v. 302. וירדת ק"ו 303. v. 303. וירדת ק"ו 304. v. 304. וירדת ק"ו 305. v. 305. וירדת ק"ו 306. v. 306. וירדת ק"ו 307. v. 307. וירדת ק"ו 308. v. 308. וירדת ק"ו 309. v. 309. וירדת ק"ו 310. v. 310. וירדת ק"ו 311. v. 311. וירדת ק"ו 312. v. 312. וירדת ק"ו 313. v. 313. וירדת ק"ו 314. v. 314. וירדת ק"ו 315. v. 315. וירדת ק"ו 316. v. 316. וירדת ק"ו 317. v. 317. וירדת ק"ו 318. v. 318. וירדת ק"ו 319. v. 319. וירדת ק"ו 320. v. 320. וירדת ק"ו 321. v. 321. וירדת ק"ו 322. v. 322. וירדת ק"ו 323. v. 323. וירדת ק"ו 324. v. 324. וירדת ק"ו 325. v. 325. וירדת ק"ו 326. v. 326. וירדת ק"ו 327. v. 327. וירדת ק"ו 328. v. 328. וירדת ק"ו 329. v. 329. וירדת ק"ו 330. v. 330. וירדת ק"ו 331. v. 331. וירדת ק"ו 332. v. 332. וירדת ק"ו 333. v. 333. וירדת ק"ו 334. v. 334. וירדת ק"ו 335. v. 335. וירדת ק"ו 336. v. 336. וירדת ק"ו 337. v. 337. וירדת ק"ו 338. v. 338. וירדת ק"ו 339. v. 339. וירדת ק"ו 340. v. 340. וירדת ק"ו 341. v. 341. וירדת ק"ו 342. v. 342. וירדת ק"ו 343. v. 343. וירדת ק"ו 344. v. 344. וירדת ק"ו 345. v. 345. וירדת ק"ו 346. v. 346. וירדת ק"ו 347. v. 347. וירדת ק"ו 348. v. 348. וירדת ק"ו 349. v. 349. וירדת ק"ו 350. v. 350. וירדת ק"ו 351. v. 351. וירדת ק"ו 352. v. 352. וירדת ק"ו 353. v. 353. וירדת ק"ו 354. v. 354. וירדת ק"ו 355. v. 355. וירדת ק"ו 356. v. 356. וירדת ק"ו 357. v. 357. וירדת ק"ו 358. v. 358. וירדת ק"ו 359. v. 359. וירדת ק"ו 360. v. 360. וירדת ק"ו 361. v. 361. וירדת ק"ו 362. v. 362. וירדת ק"ו 363. v. 363. וירדת ק"ו 364. v. 364. וירדת ק"ו 365. v. 365. וירדת ק"ו 366. v. 366. וירדת ק"ו 367. v. 367. וירדת ק"ו 368. v. 368. וירדת ק"ו 369. v. 369. וירדת ק"ו 370. v. 370. וירדת ק"ו 371. v. 371. וירדת ק"ו 372. v. 372. וירדת ק"ו 373. v. 373. וירדת ק"ו 374. v. 374. וירדת ק"ו 375. v. 375. וירדת ק"ו 376. v. 376. וירדת ק"ו 377. v. 377. וירדת ק"ו 378. v. 378. וירדת ק"ו 379. v. 379. וירדת ק"ו 380. v. 380. וירדת ק"ו 381. v. 381. וירדת ק"ו 382. v. 382. וירדת ק"ו 383. v. 383. וירדת ק"ו 384. v. 384. וירדת ק"ו 385. v. 385. וירדת ק"ו 386. v. 386. וירדת ק"ו 387. v. 387. וירדת ק"ו 388. v. 388. וירדת ק"ו 389. v. 389. וירדת ק"ו 390. v. 390. וירדת ק"ו 391. v. 391. וירדת ק"ו 392. v. 392. וירדת ק"ו 393. v. 393. וירדת ק"ו 394. v. 394. וירדת ק"ו 395. v. 395. וירדת ק"ו 396. v. 396. וירדת ק"ו 397. v. 397. וירדת ק"ו 398. v. 398. וירדת ק"ו 399. v. 399. וירדת ק"ו 400. v. 400. וירדת ק"ו 401. v. 401. וירדת ק"ו 402. v. 402. וירדת ק"ו 403. v. 403. וירדת ק"ו 404. v. 404. וירדת ק"ו 405. v. 405. וירדת ק"ו 406. v. 406. וירדת ק"ו 407. v. 407. וירדת ק"ו 408. v. 408. וירדת ק"ו 409. v. 409. וירדת ק"ו 410. v. 410. וירדת ק"ו 411. v. 411. וירדת ק"ו 412. v. 412. וירדת ק"ו 413. v. 413. וירדת ק"ו 414. v. 414. וירדת ק"ו 415. v. 415. וירדת ק"ו 416. v. 416. וירדת ק"ו 417. v. 417. וירדת ק"ו 418. v. 418. וירדת ק"ו 419. v. 419. וירדת ק"ו 420. v. 420. וירדת ק"ו 421. v. 421. וירדת ק"ו 422. v. 422. וירדת ק"ו 423. v. 423. וירדת ק"ו 424. v. 424. וירדת ק"ו 425. v. 425. וירדת ק"ו 426. v. 426. וירדת ק"ו 427. v. 427. וירדת ק"ו 428. v. 428. וירדת ק"ו 429. v. 429. וירדת ק"ו 430. v. 430. וירדת ק"ו 431. v. 431. וירדת ק"ו 432. v. 432. וירדת ק"ו 433. v. 433. וירדת ק"ו 434. v. 434. וירדת ק"ו 435. v. 435. וירדת ק"ו 436. v. 436. וירדת ק"ו 437. v. 437. וירדת ק"ו 438. v. 438. וירדת ק"ו 439. v. 439. וירדת ק"ו 440. v. 440. וירדת ק"ו 441. v. 441. וירדת ק"ו 442. v. 442. וירדת ק"ו 443. v. 443. וירדת ק"ו 444. v. 444. וירדת ק"ו 445. v. 445. וירדת ק"ו 446. v. 446. וירדת ק"ו 447. v. 447. וירדת ק"ו 448. v. 448. וירדת ק"ו 449. v. 449. וירדת ק"ו 450. v. 450. וירדת ק"ו 451. v. 451. וירדת ק"ו 452. v. 452. וירדת ק"ו 453. v. 453. וירדת ק"ו 454. v. 454. וירדת ק"ו 455. v. 455. וירדת ק"ו 456. v. 456. וירדת ק"ו 457. v. 457. וירדת ק"ו 458. v. 458. וירדת ק"ו 459. v. 459. וירדת ק"ו 460. v. 460. וירדת ק"ו 461. v. 461. וירדת ק"ו 462. v. 462. וירדת ק"ו 463. v. 463. וירדת ק"ו 464. v. 464. וירדת ק"ו 465. v. 465. וירדת ק"ו 466. v. 466. וירדת ק"ו 467. v. 467. וירדת ק"ו 468. v. 468. וירדת ק"ו 469. v. 469. וירדת ק"ו 470. v. 470. וירדת ק"ו 471. v. 471. וירדת ק"ו 472. v. 472. וירדת ק"ו 473. v. 473. וירדת ק"ו 474. v. 474. וירדת ק"ו 475. v. 475. וירדת ק"ו 476. v. 476. וירדת ק"ו 477. v. 477. וירדת ק"ו 478. v. 478. וירדת ק"ו 479. v. 479. וירדת ק"ו 480. v. 480. וירדת ק"ו 481. v. 481. וירדת ק"ו 482. v. 482. וירדת ק"ו 483. v. 483. וירדת ק"ו 484. v. 484. וירדת ק"ו 485. v. 485. וירדת ק"ו 486. v. 486. וירדת ק"ו 487. v. 487. וירדת ק"ו 488. v. 488. וירדת ק"ו 489. v. 489. וירדת ק"ו 490. v. 490. וירדת ק"ו 491. v. 491. וירדת ק"ו 492. v. 492. וירדת ק"ו 493. v. 493. וירדת ק"ו 494. v. 494. וירדת ק"ו 495. v. 495. וירדת ק"ו 496. v. 496. וירדת ק"ו 497. v. 497. וירדת ק"ו 498. v. 498. וירדת ק"ו 499. v. 499. וירדת ק"ו 500. v. 500. וירדת ק"ו 501. v. 501. וירדת ק"ו 502. v. 502. וירדת ק"ו 503. v. 503. וירדת ק"ו 504. v. 504. וירדת ק"ו 505. v. 505. וירדת ק"ו 506. v. 506. וירדת ק"ו 507. v. 507. וירדת ק"ו 508. v. 508. וירדת ק"ו 509. v. 509. וירדת ק"ו 510. v. 510. וירדת ק"ו 511. v. 511. וירדת ק"ו 512. v. 512. וירדת ק"ו 513. v. 513. וירדת ק"ו 514. v. 514. וירדת ק"ו 515. v. 515. וירדת ק"ו 516. v. 516. וירדת ק"ו 517. v. 517. וירדת ק"ו 518. v. 518. וירדת ק"ו 519. v. 519. וירדת ק"ו 520. v. 520. וירדת ק"ו 521. v. 521. וירדת ק"ו 522. v. 522. וירדת ק"ו 523. v. 523. וירדת ק"ו 524. v. 524. וירדת ק"ו 525. v. 525. וירדת ק"ו 526. v. 526. וירדת ק"ו 527. v. 527. וירדת ק"ו 528. v. 528. וירדת ק"ו 529. v. 529. וירדת ק"ו 530. v. 530. וירדת ק"ו 531. v. 531. וירדת ק"ו 532. v. 532. וירדת ק"ו 533. v. 533. וירדת ק"ו 534. v. 534. וירדת ק"ו 535. v. 535. וירדת ק"ו 536. v. 536. וירדת ק"ו 537. v. 537. וירדת ק"ו 538. v. 538. וירדת ק"ו 539. v. 539. וירדת ק"ו 540. v. 540. וירדת ק"ו 541. v. 541. וירדת ק"ו 542. v. 542. וירדת ק"ו 543. v. 543. וירדת ק"ו 544. v. 544. וירדת ק"ו 545. v. 545. וירדת ק"ו 546. v. 546. וירדת ק"ו 547. v. 547. וירדת ק"ו 548. v. 548. וירדת ק"ו 549. v. 549. וירדת ק"ו 550. v. 550. וירדת ק"ו 551. v. 551. וירדת ק"ו 5

13. Zostańże tej nocy: jeżeli cię zrana okupi, dobrze, niechaj to uczyni; jeżeliby cię wszakże okupił się wzbraniał wtedy żyw Wiekuisty, że ja cię okupię. Spijże tu do rana.

14. I tak leżała u stóp jego aż do rana, poczem wstała zanim jeszcze jeden drugiego mógł rozpoznać. Myślał bowiem: niechaj się nikt nie dowie, że była ta niewiasta na toku.

15. Nadto rzekł: Podaj chustkę, którą masz na sobie, a potrzymaj ją. I potrzymała ją. On zaś odmierzył jej sześć miar jęczmienia i włożył na nią. I udał się do miasta.

16. A gdy przybyła do świątki swojej, ta rzekła do niej: Jakże z tobą, córko moja? I odpowiedziała jej wszystko, co ów mąż jej uczynił.

17. I dodała: sześć miar tych jęczmienia dał on mi, rzekł bowiem do mnie, nie powinnaś z próżną dlonią przyjść do świątki swojej!

18. Wtedy rzekła: zachowuj się spokojnie, córko moja, pokąd wiedzieć nie będziesz jak sprawa ta wypadnie! Albowiem mąż ten nie spocznie póki dzisiaj jeszcze sprawy tej nie zakończy.

ROZDZIAŁ IV.

1. Boaz zaś wstąpił był do bramy i zasiadł tam. A gdy właśnie przechodził powinowaty o którym Boaz mówił, rzekł: zbliż się a usiądź tu, ty taki a taki! A ten też zbliżył się i usiadł.

2. Tedy wziął on dziesięciu młóźw ze starszych miasta, i rzekł: Siądnście tu! I usiedli.

3. Następnie rzekł onemu powinowatemu: Dział pola, który należał do krewnego naszego Elimelecha sprzedała Naomi, co z krainy moabskiej wróciła.

4. I tak umyśliłem odsłonić to usom twoim, mówiąc:

2. Siądnście tu jako świadkowie.

3. O sprzedaży wieczystej gruntu nie mogło naturalnie być mowy, a jedynie o sprzedaży jego plonów czyli używalności aż do roku jubileuszowego, por. Lev. 25, 15, 23. Naomi sprzedała może zapewnione jej przez męża dostępowie — sam grunt bowiem należał do krewnych męża.

4. *אם הלא* por. I Sam. 9, 15; 2, 12. Zamiaś *למי* czytają *Sept. Pesz. Vulg. Targ. Swzn.*

13 אָבִי וְגַם יֵשׁ אֶל קְרוֹב מַמְוִי: לַלַּיְלָה הַלַּיְלָה הַזֶּה
כִּבְיָד אֲסִי-וְיִאָדָד שׁוֹב הָאֵל וְאִם-לֹא תִפְסַח לְאַחֶיךָ
14 וְאִלְתִּיךְ אָבִי יִסְדִּי וְהָיָה שִׁכְבִּי עִד הַבֹּקֶר וְהַשֶּׁבֶב פִּרְדִּילֹתִי
עַד-תִּבְקֶר וְתִקְרָם בְּקִרְוֹתַי יְבִיר אִישׁ אֶת-דַּעְוֵי וְיִאָדָד אֶל-
15 יְבִיעַ כִּי-בָמָּה הָאִשָּׁה תִּבְדָּ: וְיִאָדָד רָבִי הַמְסַמְכֶת אֶשְׁרֵי
עֲלֶיךָ וְיִאָדָד-רָבִי וְהָיָה כִּהֵן וְיִקְרָב שְׁשֵׁי-שְׁעָרִים וַיִּשֶׁת עֲלֶיהָ
16 הַכֶּבֶד הַקֵּדִי: וְהִטְבֵּא אֶל-מִמְוֹתָהּ וְהִאָמַר מִי-אַתָּה בְּתוּ
17 וְהַגִּידֶלָה אֶת-כָּל-אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לָּהּ הַיְאִישׁ: וְהִאָמַר שְׁשֵׁי
הַשְּׁעָרִים הָאֵלֶּה יִתֵּן לִי בִי אָמַר: אֵל תִּטְבֹּא וְרָקִים אֶל-
18 הַמִּקְדָּ: וְהִאָמַר שְׁשֵׁי בָתִּי עַד אֲשֶׁר תִּרְדֵּן אִיךְ יִפֹּל
הַבָּר עַל-לֹא יִשְׁלַם הַיְאִישׁ עַי אֲסִמְכָה הַבָּר הַיּוֹם:

ד.

1 וּבִשְׁעָרֵי הַשְּׁעָרִים יִשָּׁב שָׁם וְהָיָה הַמַּעַל עִבְר אֲשֶׁר דִּבְרַר
כִּיעַ וְיִאָדָד סִנְיָה שְׂבִדִּיפָה פִּלְעִי אֶלְמָי הַסֵּר וְיִשָּׁב:
2 וְיִקְרָב עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים מִמִּקְרֵי הָעִיר וְיִאָמַר שְׂבִדִּיפָה וַיִּשְׁבֵּהוּ
3 וְיִאָמַר לַמַּעַל הַדְּבָרִת הַשְּׂדֵדָה אֲשֶׁר לֹא-דָעִתִּי לְאַל-מִיךְ
4 וְיִאָמַר יְעִמִי הַשְּׂדֵדָה מִשְׂדֵּרָה מִמֹּאֵב: וְיִאָל אֲדִרְתִּי אֶלְמָה

13 וְיִבְדִּי אֶת-כָּל-אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לָּהּ הַיְאִישׁ: וְיִאָמַר שְׁשֵׁי בָתִּי עַד אֲשֶׁר תִּרְדֵּן אִיךְ יִפֹּל
הַבָּר עַל-לֹא יִשְׁלַם הַיְאִישׁ עַי אֲסִמְכָה הַבָּר הַיּוֹם: 14 וְיִבְדִּי אֶת-כָּל-אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לָּהּ הַיְאִישׁ: וְיִאָמַר שְׁשֵׁי בָתִּי עַד אֲשֶׁר תִּרְדֵּן אִיךְ יִפֹּל
הַבָּר עַל-לֹא יִשְׁלַם הַיְאִישׁ עַי אֲסִמְכָה הַבָּר הַיּוֹם: 15 וְיִבְדִּי אֶת-כָּל-אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לָּהּ הַיְאִישׁ: וְיִאָמַר שְׁשֵׁי בָתִּי עַד אֲשֶׁר תִּרְדֵּן אִיךְ יִפֹּל
הַבָּר עַל-לֹא יִשְׁלַם הַיְאִישׁ עַי אֲסִמְכָה הַבָּר הַיּוֹם: 16 וְיִבְדִּי אֶת-כָּל-אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לָּהּ הַיְאִישׁ: וְיִאָמַר שְׁשֵׁי בָתִּי עַד אֲשֶׁר תִּרְדֵּן אִיךְ יִפֹּל
הַבָּר עַל-לֹא יִשְׁלַם הַיְאִישׁ עַי אֲסִמְכָה הַבָּר הַיּוֹם: 17 וְיִבְדִּי אֶת-כָּל-אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לָּהּ הַיְאִישׁ: וְיִאָמַר שְׁשֵׁי בָתִּי עַד אֲשֶׁר תִּרְדֵּן אִיךְ יִפֹּל
הַבָּר עַל-לֹא יִשְׁלַם הַיְאִישׁ עַי אֲסִמְכָה הַבָּר הַיּוֹם: 18 וְיִבְדִּי אֶת-כָּל-אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לָּהּ הַיְאִישׁ: וְיִאָמַר שְׁשֵׁי בָתִּי עַד אֲשֶׁר תִּרְדֵּן אִיךְ יִפֹּל
הַבָּר עַל-לֹא יִשְׁלַם הַיְאִישׁ עַי אֲסִמְכָה הַבָּר הַיּוֹם:

13. Tymczasem ma ona przez noc przy nim pozostać, aby się w bez-
ludnem miejscu na napad nie naraziła, por. Pielś Sal. 5, 7.

14. Nie chciał jej też na obnowy ludzkiej wystawić.

15. *מעט* Jex. 3, 22. szeroki ścież. Po *we* dopełnia *Try. sea* czyli miarę stanowiącą trzecią część efy, prawdopodobniej mowa tu o ome-
rach, dwóch of bowiem kobieta udźwignąć by nie mogła.

16. *איש* por. *עקב* Am. 7, 2, 5.

18. Stowo *למי* zapożyczone prawdopodobnie od manipulacyi rzucania losów, gdzie idzie o to, który los naprzód padnie.

Rozdział 4. 1. Socha w bramie. Wiodzień wiedział Boaz, że ów krewniak o rannej porze na pole się udaje i mimo bramy przechodzi. *איש* to niekiedy, imiennie *למי* nazwany, por. 2 Król. 6, 8. Obs wyrażenia w skróconej formie *למי* Deut. 8, 13.

Odkup to wobec tych, którzy tu siedzą i wobec starszych ludu mego; jeżeli odkupić chcesz odkupić, jeżeliś zaś odkupić nie chciał, tedy oświadcź mi, abym wiedział. Albowiem niemasz nikogo oprócz ciebie, któryby odkupił, a ja następuję po tobie. I rzekł: ja odkupię.

5. Nadto rzekł Boaz: Dnia, którego odkupisz pole z ręki Naemi, odkupiles je od Ruthy moabitki, żony zmarłego, abys imię zmarłego utwierdził w dziedzictwie jego.

6. Odpowiedział tedy ów powinowaty: Nie mogę odkupić dla siebie, bez narażenia mego dziedzictwa. Odkupcie ty dla siebie, com odkupić miał, albowiem odkupić nie mogę.

7. A był to starodawny zwyczaj w Izraelu: Przy wykupnie albo przy zamianie, gdy należało cokolwiek stwierdzić, wtedy zzuwał jeden ze stron trzewik i podał go drugiemu; a służyło to jako świadectwo ustępowania dóbr w Izraelu.

8. Zatem rzekł on powinowaty do Boaza: Odkupcie ty! I zszuł trzewik swój.

9. Poczem rzekł Boaz do starszych i do wszystkiego ludu: Świadcami jesteście dzisiaj, zem odkupił wszystko, co do Elimelecha należało i wszystko co do Machlona i Kiljona należało z ręki Naemi.

10. Również i Ruthę, moabitkę, żonę Machlona, nabyłem sobie za żonę, abym utwierdził imię zmarłego na dziedzictwie; swojem, a wytepieniem nie zostało imię zmarłego zpośród braci jego i z bramy siedziby jego. Świadcami jesteście dzisiaj!

11. I zawołał tak wszystkie lud w branie jak i starsi: Świadcami jesteśmy! Niechaj uczyni Wiekuisty kobietę, która w dom twój wchodzi jako Rachelę i Leję, które zbudowały

8. I szul odnosi się do cofającego się od wykupu krewnego, który aktem tym zrzeczenie się swoje stwierdza i świadectwo *עושי תפוח* wystawia.

10. Aby przyszył syn jako prawy następca zmarłego do ksiąg rodowych zapisanym został, por. Deut. 25, 6. i tr. Jebamoth 24, 1.

11. Ponieważ tylko syn pierworođny za potomka Machlona uważanym będzie, por. Deut. 25, 6. mogą mu świadkowie wyrazić życzenie, aby Ruth Rachelę i Lei w płodności dorównała, i aby rod jej imię Boaza wzięła.

אֶת־הָאָדָם לְאִמֹּר קִיְּנָה עַד הַיְשָׁבִים וְיָנִיד וְקָנָה עִמָּי אִסְתֵּימָאל
 וְאֵל אִם לֹא יֵאָלֵךְ הַגֵּדָה לִי וְאִתְּנֵנִי בְּאֵן וְהִתְקַדְדָה לְאִמָּל
 5 וְאִתְּנֵנִי אֶתְהַרְדֵּף וְאִמֹּר אֲנִי אֶמָּל : וְיִאמְרוּ בַּיּוֹם
 קִיְּנָה הַיְשָׁבִים מִן־עַמִּי וּפְסָתָה רוּחַ מְזֻמָּה בְּהַיְשָׁבִים אֶת־הַיְמִית
 6 הַקִּיְּנָה לְהַקְדִּים שְׂדֵימִית עַל־יְהוֹלָהּ : וְיִאמְרוּ הַשָּׂדֵל לֹא
 אֶמְכַּר לְאִמֹּר לִי פְדֻתְמִיתוֹת אֶת־נַפְשִׁי וְאֵל לֵךְ אַתָּה אִתִּי
 7 וְאָלְתֵנִי עִי לֹא אֶמְכַּר לְאִמָּל : וְהָאֵל לְפָנַי בְּיִשְׂרָאֵל עַל־
 הַשָּׂדֵל וְעַל־הַמִּטְרָה לְקַנֵּם בְּלִדְבָר שְׂדֵךְ אִשׁ עֲשֹׂה
 8 וְקָנָה לְרֵשֶׁת וְהָאֵת הַקִּשְׁתָּה בְּיִשְׂרָאֵל : וְיִאמְרוּ הַשָּׂדֵל
 9 לְבָשׁ קַנְדִּילָךְ וְשַׁלְחַךְ עֲשֹׂה : וְיִאמְרוּ בַּיּוֹם הַלְּבָשׁ
 הַשָּׂם עֲשִׂים אַתָּם הַיּוֹם בְּיְהוִי אֶת־כִּלְיֵי אִשְׁרֵי לְאִלְיָדָךְ
 10 וְהָאֵת בְּרֵאשֵׁר לְכִלְיֵי וּמַחְלוֹן מִן־עַמִּי : וְגַם אֶת־הַיְמִית
 הַקִּשְׁתָּה אֶת־מַחְלוֹן קִנְיִתִי לִי אֶתְּשֶׂה לְקַנֵּים שֵׁם־הַיְמִית
 עַל־יְהוֹלָהּ וְלֹא־יִקְרָת שְׂדֵימִית מִעַם אֲתוֹ וּמִשְׂעֵר מִקִּנְיָם
 11 עֲשִׂים אַתָּם הַיּוֹם : וְיִאמְרוּ כִּלְיֵימֵם אֶת־בָּשֶׁר בְּשִׁשֶׁר וְהַקַּנֵּים
 עֲשִׂים וְיִן וְהָאֵת אֶת־הַקִּשְׁתָּה הַקַּנָּה אֶל־יִשְׂרָאֵל בְּרַחֵם
 וְכִלְיָה אֶת־בָּשֶׁר בְּשֵׁםִים אֶת־יְהוִי וְשִׂרְאֵל וְשִׂרְאֵל וְשִׂרְאֵל

1 וקן בוק, 4 וקן וקן ibid, 5 קן עקן פי 6 וקן פי 4

5. Wraz z kupnem pola przyjmujesz również obowiązek posłużenia Ruth, aby zapewnił zmarłemu jej mężowi potomka, któryby właścicielem jego pozostał. Obowiązek ten wypływa z przyjętego zwyczaju, nie polega zaś na prawie moźniejszemu o lewiracie, który tylko do braci zmarłego się stosował, por. uwagę do 1, 10.

6. Jeżeli Ruth syna czyli prawego następcę i dziedzica na świat wydała, poniósłbym oczywistą stratę, grunt bowiem, któryby obecnie wykupił nie pozostałby przy mnie — jeżeli zatem posłużenie jej nie-odpłatnym warunkiem jest wykupu tedy zręć się go muszę.

7. Granta obowiązuje w posiadanie nastąpieniem nogi, w ten sposób stał się trzewik symbolem nabytego prawa własności, por. Fa. 60, 10; 108, 6. przeciwnie musiał odstępujący grunt trzewik swój znuć, na znak, że praw swoich się zrzeka, przezwajając je na innego. Wkładano i zdejmowano z siebie własność nbyć ubioru, por. uwagę do Deut. 25, 9.

obie dom Izraela, a twórz potęgę w Efracie, a zjednaj sobie imię w Bethlehemi.

12. A niechaj dom twój będzie jako dom Pereca, którego urodziła Thamara Judzie, przez ród ten, który ci da Wiekuisty z niewiasty tej młodej!

13. I tak pojął Boaz Ruthę i była mu żoną i poszedł do niej, a dał Wiekuisty, że poczęła i urodziła syna.

14. I rzekły kobiety do Naemi: Błogosławiony Wiekuisty, który nie usunął od ciebie powinowatego dzisiaj, a niechaj wsławi się imię jego w Izraelu!

15. Niechaj ci ten będzie orzeźwieniem duszy, a niechaj żywi starość twoją! albowiem synowa twoja, która cię miłuje urodziła go, a ona ci lepszą jest aniżeli siedmiu synów.

16. Naemi znę wzięła dzieciątko i położyła je na łonie swojemu i była mu piastunką.

17. I dały mu sąsiadki imię, które orzec miało: urodził się syn Naemi. I tak nazwały imię jego Obed, tenże jest ojciec Izsaja, ojca Dawida.

18. Oto zaś potomkowie Pereca: Perce spłodził Checrona;

19. A Checron spłodził Rama, a Ram spłodził Amminadaba;

20. A Amminadab spłodził Nachszona, a Nachszon spłodził Salmona:

21. A Salmon spłodził Boaza, a Boaz spłodził Obedą;

22. A Obed spłodził Izsaja, a Izsaj spłodził Dawida!

18. Rodowół zaczyna od Pereca, ponieważ imię jego poprzednio wymienionem zostało, por. w. 12. Checron, Gen. 46, 12. Num. 26, 21. i Kron. 2, 5.

19. Ram, wedle 2 Kron. 2, 25. syn Jerahmeela, wnuk Checrona, Aminadab. ojciec Nachszona, Num. 2, 3, 10, 14.

20. Salma albo Salmon, 1 Kron. 2, 51, 54. ojciec Bethlehema. Rozumie się, że genealogia ta wzięciajem dawnych historyków tylko najwybitniejszych członków rodu wymienia, od Pereca bowiem do Dawida upłynęło co najmniej 680 lat.

בְּאֶרְצָהּ וְקָרָא שֵׁם בְּבֵית לָחֶם : וַיְהִי בֵיתָהּ כְּבֵית פְּרָץ
 אֲשֶׁר לְיָהוּדָה כִּמְסֵר לְדִוְיָהּ מִדֵּן מִנְעֵב אֲשֶׁר וַיְהִי וַיְהִי לָךְ
 כְּמִנְעֵבָהּ הַיּוֹמָיִת : וַיִּבְחַר בְּשֵׁן אֲחֵירוֹת וַתְּהִי לָאִשָּׁה
 מִבָּא אֶלֶּהָ וַיִּמֵן וַיִּדְבַּר לָהּ בְּרִיזָן וַתִּפְגַּד בּוֹ : וַתִּאֲמַרְהָ
 הַיָּשִׁים אֶל־עַמִּי בְּרִדָּה וַיִּדְבַּר אֲשֶׁר לֹא הִשְׁבִּית לָךְ נֶאֱמַר
 הַיָּשִׁים וְקָרָא שֵׁם בְּיִשְׂרָאֵל : וַתִּהְיֶה לָךְ לְמִשְׁעָב נָפֶשׁ
 וְלִקְרָבָה אֲתִישְׁבְּתֶךָ כִּי כִלְמֶךָ אֲשֶׁר אֲחַבְּתֶךָ לְדָוִד
 אֲשֶׁר הוּא מִזְבֵּיךָ לָךְ מִשְׁעָבָה בְּיָמִים : וַתִּבְחַר נְעָמִי אֶת
 הַלֵּל וַתִּשְׁתַּחֲוֶה בְּיָמֶיהָ וַתְּהִי לָהּ קֶאֱמֶת : וַתִּקְרָאָהּ לֵל
 הַשְּׁבִעֹת שֵׁם לְאַחַר יְלִדָתָהּ וַיִּשְׁמַע וַתִּקְרָאָהּ שֵׁם עֹבֵד
 הוּא אֲבִישׁוֹ אֶבֶן דָּד : וְאַלֶּה הַיְלָלוֹת פְּרָץ בְּרָץ הוֹלִיד
 אֲתִיחָצְרוֹן : וַתִּהְיֶה הוֹלִיד אֲתִרָם אֶת־הוֹלִיד אֶת־
 עַמִּיחָב : וַעַמִּיחָב הוֹלִיד אֲתִנְחָשׁוֹן וַתִּחַשְׁוֹן הוֹלִיד אֶת־
 שַׁלְמוֹן : וַשַּׁלְמוֹן הוֹלִיד אֲתִיבְעָו וַבֶּשֶׁן הוֹלִיד אֲתִישָׁבֵר :
 וְעֹבֵד הוֹלִיד אֲתִישׁוֹ הֵשֶׁן הוֹלִיד אֲתִידָד :

18 קפן בתיק v. 22 קפן בתיק

12. Per. Gen. 38, 29, tak słynnym i kwitującym — niewiasta oznacza również młodą kobietę, ztąd bliższe określenie Ruth dla dziewczyny.

13. W razie niepłodności kobiety zastępowała ją wedle zwyczajów jej słubstwa, dlatego nadmieniam opowiadający na cześć Ruth, że był to własny, rodzony jej syn.

14. Powinowatym czyli golem jest tym razem nowo-narodzony, który jako syn Ruth zarazem i za syna Naemi się poczytuje, por. w. 17.

15. Siedem jest liczbą okrągłą i oznacza uświatość, por. Ezech. 1 Sam. 2, 5.

16. Adoptuje ona niejako dziecko synowej, uznając je za własne.

17. Jest służąca, że będzie misanowicie służyła Naemi, otaczając ją w starości miłością i opieką.